

קונם י"ן פרק שמיני נדרים

לא ויניין מוספתו סוטה ד:
ז"ע נעקדן, (ג) ונמס' ד"א
ד"א פ"ג, (ג) ונמס' פ"ד
מ"ה, (ד) וניניין נ"ג מ"ק
כח: הוריות י"ג, (ה) נע"ב, (ז)

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר איני לו
לטרפון כ"ל ותיבת לו
נמחק: (ב) שם קודש
שנעשו חול כ"ל ותיבת כלי
נמחק וכן לקמן: (ג) שם
במטה של מורה שהוא
קיים לעולם ועד על אמת
כ"ל ותיבת לו וזאת ו'
(ד) שם אשנה
שנמקה וכן: (ה) שם אלא
למורד מהבית: (ו) שם
ד"ר טרפון משוער עשיר
גדול: (ז) שם וזני דוד
כהנים היו רבי כהנים
היו אלא מה כ"ן נעטל:
(ח) רש"י ד"ה אלא וכו'
דאם שרי ליה:

מוסף רש"י

אל תעשה עטרה. לכ"י
מורה, להתגדל בהם.
שלא תלמד על מנת לטול
עטרה שיקראו אותך רב
ותמנה כה. ואל תעשה
קדרום לחפור בה.
שאלו עושה בו מלכה,
וכן לא תלמד אותה על
מנת שאל תמנה לבניה
שחלמך אותה בשכר, אלא
על מנת ללמד בתם (אבות
פ"ד מ"ח).

תוספות

הוקפלו בהו מותרות
משום גזל.
שהפעלים מתקיימן אותם:
ופמותרות מן המעשרה
סהפיה: שנשתמשתי
בכתרה של תורה. שהניחו
אותו האיש בשביל כבוד
תורתו: וא"ה אבמאי צידק.
מאי היה ליה למיעבד כיון
שלא היה רועה לניחו
בענין אחר בשלמא אי
היה שביע ליה כי אמר
הוקפלו רוב המקצועות
ימח שהיה מנטער על מה
שלא אמר לו: לאהבה את
ה' אלהיך. משמע מהבנת
הכבוד ולא לכבוד עמך:
שרולי תגרא. כלומר פסוק
דן שלי תמילה:

מוסרום משום גול שנתאשו מהן הצעלים: ופטורו מן המעשר.
משום דהפקירא וינחו: מרייהו. צעלים של תאנים: והוקפלו כו'.
דשרו למיכל כל אדם: משום סניוה מילתא. כלומר מרוע לז היה
אומר כן ולא משום עין יפה דעדיין לא הפקירן: אשכחיה. לרבי
טרפון גופיה דקאפלו מן התאנים
דקסבר דהפקירא וינחו: אחסיה.
לר' טרפון בשקא ההוא גברא שהיה
משמרן: על דבר זה. שהליל ע'מנו
בכבוד תורתו דקאמר איני לו לטרפון:
פריא. שהוילוי מצית המקדש:
ונעשו חול. ואף על פי כן נהרג עליהם
בשלש: אמאי זיערו. ההוא גברא
לר' טרפון הא מהפקירא קא אכיל:
וקא סבר היינו דגנבן. להכי זעריה:
אי הכי אמאי זיער ר' טרפון נפשיה.
כיון שתפסו כגנב מאי היה ליה
למעבד: היה לו לפייסו. בזמנו:
לפעלם. לשם שמים: ודני כהן לשם
שמים. שתהא כל כוונתך לשמים:
ליות עודר זו. להשתכר ממנו כדי
לאכול: אלא קשיא דר' טרפון.
(א) חס שיה ליה לאיניש לאודעי
נפשיה שהוא חסכ בזמנו שאין מכירין
אותו אמאי זיער נפשיה בשביל שהודיע
לזה שהוא חסכ: שרו לי פגרא. הקדימו
דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתם:
וזני דוד כהנים היו אלא מה וכו':
לפתוח

תנא הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום
גזל ופטורות מן המעשרות רבי ורבי יוסי
בר רבי יהודה איקלעו לההוא אתרא בזמן
שהוקפלו רוב המקצועות רבי היה קא אכיל
רבי יוסי בר ר' יהודה לא אכיל אתא מרהון
אמר להו אמאי לא אכיל רבנן הוקפלו רוב
המקצועות הוא ואף על פי כן לא אכיל
ר' יוסי בר ר' יהודה קסבר משום סניוה
מילתא הוא דקאמר הדין גברא רבי חמא
בר רבי חנינא איקלע לההוא אתרא בזמן
שהוקפלו רוב המקצועות הוה קאכיל היב
לשמעיה לא אכיל אמר ליה אכול כך אמר
לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי משום אביו
הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל
ופטורות מן המעשר ר' טרפון אשכחיה ההוא
גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל
אחתי בשקא ושקליה ואמטייה למשריה
בנהרא אמר (א) לו אוי לו לטרפון שוה
הורגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק אמר
רבי אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל
דבריה על דבר זה אמר (א) אוי לי שנשתמשתי
בכתרה של תורה ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן (ב) כ"ל המשתמש
בכתרה של תורה נעקר מן העולם קל וחומר ומה בלשצר שנשתמש
בכלי קודש שנעשו (א) כלי חול שנאמר ובואו בה פריצים וחיללוה (ב) כיון
שפרצום נעשו חול נעקר מן העולם דכתיב (ג) בה בליליא קטיל בלשצר
המשתמש בכתרה של תורה שהוא (א) חי וקיים לעולם על אחת כמה
וכמה ורבי טרפון כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הוה אמאי
זעריה ההוא גברא משום דההוא הוה גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון
דאשכחיה לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי זיער נפשיה משום
דרבי טרפון עשיר גדול הוה והוה ליה לפייסו בדמים תנאי (ג) לאהבה את
ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו (ד) שלא יאמר אדם אקרא שיקראוני
חכם אשנה שיקראוני רבי (א) אשנן שאהיה וכן ואשב בישיבה אלא (א) למד
מאהבה וסוף הכבוד לבא שנאמר (ד) קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח
לבך ואומר (ד) דרכיה דרכי נועם ואומר (ע) עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה
מאושר רבי אליעזר בר ר' צדוק אומר (ע) עשה דברים לשם פעלם ודבר
בהם לשמם (א) אל תעשה עטרה להתגדל בהם ואל תעשה קורדום להיות
עודר בו וקל וחומר ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם
המשתמש בכתרה של תורה על אחת כמה וכמה אמר רבא דשרי ליה לאיניש לאודעי נפשיה באתרא
דלא ידעי ליה דכתיב (ז) ועבדך ירא את ה' מנעוריו אלא קשיא דר' טרפון (א) דעשיר גדול היה והוה
ליה לפייסיה בדמים רבא רמי כתיב ועבדך ירא את ה' מנעוריו וכתיב (ה) הללך זר ולא פיך הא באתרא
דידעי ליה הא באתרא דלא ידעי ליה אמר רבא דשרי ליה לצורבא מרבנן למימר צורבא מרבנן אנא (א) שרו לי
תיגראי ברישא דכתיב (ב) וזני דוד כהנים היו (א) מה כהן נומל בראש אף תלמיד חכם נומל בראש וכהן מנא
לן דכתיב (א) וקדשתו כיון את לחם (ה) אלהיך הוא מקריב (ז) ותנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה
לפתוח

פירוש הרא"ש

הוא היה לו לרבי צדוק בדמים ולשם לו כל התאנים שגנבו לו: עשה דברים לשם פעלם. לשמו על הקב"ה שפעל
הכל למעננו: ודבר בהן לשמן. כל דבורך ומשךך דבריה תורה יהיה לשם התורה כגון למו ולסגן והסופר לקח
ופלפול ולא לקטנו עשרה להתגדל בהם. שחלמו כדי להשתכר ולהסתכל: ולא קרדום
להתך בהם. שחלמו כדי שיהיה כלי מלאכה להפטרם בה: בארתא דלא ידעי ליה. כמי שלא זינלו בכבוד
תורתו ועשנו: שרו לי תגראי ברישא. פסקו לי דיני שלם אבטנל מלמודי: לכל דבר שבקדושה. ככל דבר
שיראה גדול ומקודש:

מוסרום משום גול שנתאשו מהן הצעלים: ופטורו מן המעשר.
והכניסו רוב המקצועות: ופטורו מן המעשר. דכתיב (דברים יד)
וזא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יאל הפקר שיש לו חלק
ונחלה עמך: משום סניוה מילתא הוא דקאמר הדין גברא. מפני
לעלמכס: שמע ההוא גברא. הכיר
שר' טרפון היה: שנתמשהי
בכתרה של סוכה. שהניחו כשהודיעו
שהוא ר' טרפון ולא הניחו אלא
לכבוד תורתו: אי הכי ר' טרפון
אמאי זיער נפשיה. אי אמרת בשלמא
ללא הוה קפיד ההוא גברא אלא
היה שעתא מש"ה הוה מנטער
היאלך לא הודיעו דזומן שהוקפלו
רוב המקצועות הפקירא וינחו ואי נמי
לא זיימ ליה דלישלם ליה ההוא פורתא
אלא אי אמרת דכולה שתא הוה גנבי
ליה עינדי מאי הוה ליה למעבד לר'
טרפון וכו היה ליה לשלומי דמי טובא
ללא מחייבי צרו. מוסקין דאין הכי
נמי כיון דעשיר גדול היה. מיהו
דוקא זכי האי גוונא הוה דאסור משום
דההוא גברא עדיין היה חושדו
ולכבוד תורתו הוה שהניחו אלא ודאי
לפטור ע'מנו בכבוד תורה זמה
שאינו חייבי צו שרי כדלמרינן לקמן
שרי ליה לצורבא מרבנן למימר
לא יהיצנא כרגאס) שרי ליה נמי למימר
שרו לו. תיגראי צירשא שציונל
בדברים הללו וזמה תורה לתלמידי
חכמים כשם שזמה לכהנים וללוים
תרומות ומעשרות: קשרם על
אצבעותיך. כלומר לא תכוין להנאתך
אלא כדי שיהיו שגורין צפין והסופר
על זה ואמר ענדס על גרגרותיך
ואחר כך הביא רביה ססוף הכבוד
לצא שנאמר דרכיה דרכי נועם ואומר
ותומכיה מאושר: לפעלם. לשם
הקב"ה שפעלם וזוה עליהם:
שנאמר ועבדך יאל את ה'.
דלפטר דלניחו לא הוה ידע ליה:
שרו לי תיגראי ברישא. המירו
מגר שלי כלומר פסקו לי דיני
תחלה: וזני דוד כהנים היו.
שהיו חכמים והי' דינס ככהנים:
לפתוח

כד א ב ג מיי פ"ו מהל'
מ"ה י" ופ"י מהל'
משה הלל ד טו"ש
ויד" ס"י רמו ס"י כה
דהג"ה:
כה ד משום עשין ג
(טו"ש ע"ס):
כו ה מיי פ"ו מהל' מ"ח
הלי ופכ"ה מהל'
סנהדרין הל' ו' סגנו עשין
ג טו"ש ע"י ס"י רמו
ס"י ה וטו"ש ע"י ס"י
טו ס"י א:

תורה אור השלם

1. והסבות פני מרם
והללו את צפוני וקאו
בה פריצים וחיללוה:
יחוקאל ז ככ
2. בה בליליא קטיל
בלשצר
מלפא
3. דניאל ה ל
לאהבה את ה' אלהיך
לשמע בקול ודבקה בו
פי הוא תיך ודך ידך
לשבת על דאומה אשר
ישבע ה' לאבותיך
לאברהם לייצחק וליעקב
דברים ל כ
4. קשרם על אצבעותיך
קתבם על לוח לבך:
משלי ג ג
5. דרכיה דרכי נעם וקל
ותיבתיה שלום:
משלי ג י
6. עין חיים היא
לפתוחיה בה ותמכיה
מאשר:
משלי ג יח
7. ותיקא בני אלך מאתך
ורחמי וישאך על אשר
לא ארע ותיקא להגיד
לאחאב ואל ימאך
ותרני ועבדך ירא את ה'
מקרי: מלכים א יח יב
8. יהלך זר ולא פיך
גברי ואל שפתיה:
משלי כו ב
9. והגיהו בן יהודיע
הקב"ה ותפילתי וזני דוד
כהנים יקי:
שמאל ב ה יח
10. וקדשתו פי את לחם
אלהיך הוא מקריב קדש
יהיה לך פי קדוש אני?
מקדשכם: ויקרא כא ח

ליון הש"ס

גמ' איי לו שנשתמשתי.
עין ז"ק דף ט ע"ב
במהרה"ס מ"ח ע"ס:
שם כיון שפירוש עשיו
חול. עין גמ' ע"ז דף נג
ע"ב: שם שרו לי תיגראי
ברישא. עין שניעות דף
ל ע"ב:

מוסרום משום גול שנתאשו מהן הצעלים: ופטורו מן המעשר.
והכניסו רוב המקצועות: ופטורו מן המעשר. דכתיב (דברים יד)
וזא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יאל הפקר שיש לו חלק
ונחלה עמך: משום סניוה מילתא הוא דקאמר הדין גברא. מפני
לעלמכס: שמע ההוא גברא. הכיר
שר' טרפון היה: שנתמשהי
בכתרה של סוכה. שהניחו כשהודיעו
שהוא ר' טרפון ולא הניחו אלא
לכבוד תורתו: אי הכי ר' טרפון
אמאי זיער נפשיה. אי אמרת בשלמא
ללא הוה קפיד ההוא גברא אלא
היה שעתא מש"ה הוה מנטער
היאלך לא הודיעו דזומן שהוקפלו
רוב המקצועות הפקירא וינחו ואי נמי
לא זיימ ליה דלישלם ליה ההוא פורתא
אלא אי אמרת דכולה שתא הוה גנבי
ליה עינדי מאי הוה ליה למעבד לר'
טרפון וכו היה ליה לשלומי דמי טובא
ללא מחייבי צרו. מוסקין דאין הכי
נמי כיון דעשיר גדול היה. מיהו
דוקא זכי האי גוונא הוה דאסור משום
דההוא גברא עדיין היה חושדו
ולכבוד תורתו הוה שהניחו אלא ודאי
לפטור ע'מנו בכבוד תורה זמה
שאינו חייבי צו שרי כדלמרינן לקמן
שרי ליה לצורבא מרבנן למימר
לא יהיצנא כרגאס) שרי ליה נמי למימר
שרו לו. תיגראי צירשא שציונל
בדברים הללו וזמה תורה לתלמידי
חכמים כשם שזמה לכהנים וללוים
תרומות ומעשרות: קשרם על
אצבעותיך. כלומר לא תכוין להנאתך
אלא כדי שיהיו שגורין צפין והסופר
על זה ואמר ענדס על גרגרותיך
ואחר כך הביא רביה ססוף הכבוד
לצא שנאמר דרכיה דרכי נועם ואומר
ותומכיה מאושר: לפעלם. לשם
הקב"ה שפעלם וזוה עליהם:
שנאמר ועבדך יאל את ה'.
דלפטר דלניחו לא הוה ידע ליה:
שרו לי תיגראי ברישא. המירו
מגר שלי כלומר פסקו לי דיני
תחלה: וזני דוד כהנים היו.
שהיו חכמים והי' דינס ככהנים:
לפתוח